

J. STRAVER- Aannemingsbedrijf BV.

Management overleg
Evaluatie doelstellingen
CO₂ prestatieladder
2^e halfjaar 2022

Ammerzoden, maart 2023

Opgesteld door:
K. Verlouw
R. van de Ven

Akkoord directie:
Dhr. H. Verlouw

Inhoud

1. Inleiding	3
2. CO2 footprint	4
3. Reductiedoelstellingen en evaluaties	6
4. Projecten met gunningsvoordeel	10
5. Deelnames en initiatieven	10
6. Interne en externe communicatie	10
7. Ontwikkelingen	10
8. Conclusie	10

1. Inleiding

Hierbij de half jaarlijkse evaluatie van de stand van zaken CO2 prestatieladder. Er is gekozen om in dit verslag de doelstellingen te evalueren en daar waar nodig te herzien c.q. aan te vullen/wijzigen en nieuwe ontwikkelingen te signaleren.

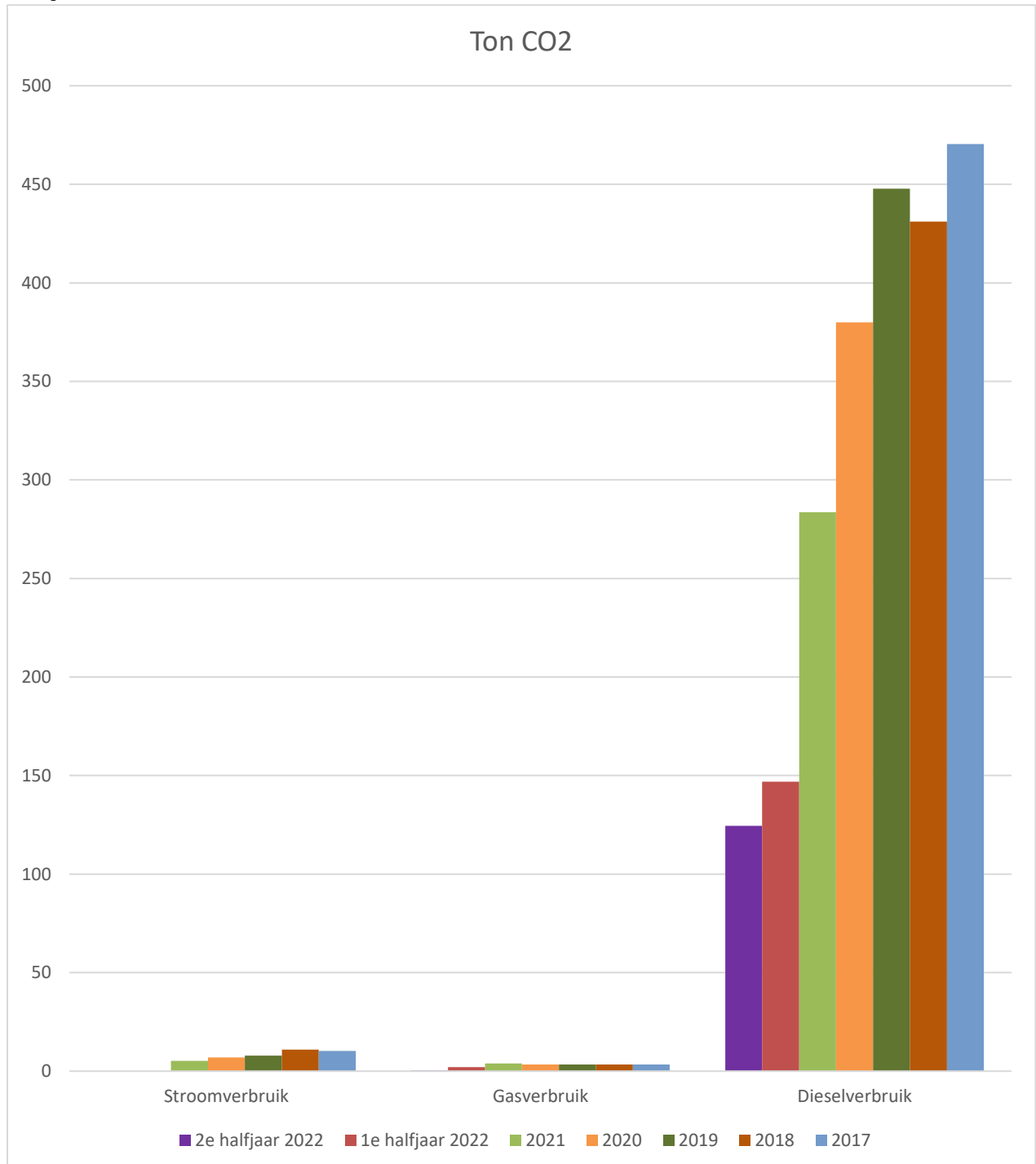
Ten slotte wordt een conclusie geformuleerd.

Deze evaluatie is samengesteld in overleg met de directie van Verlouw Ammerzoden B.V.

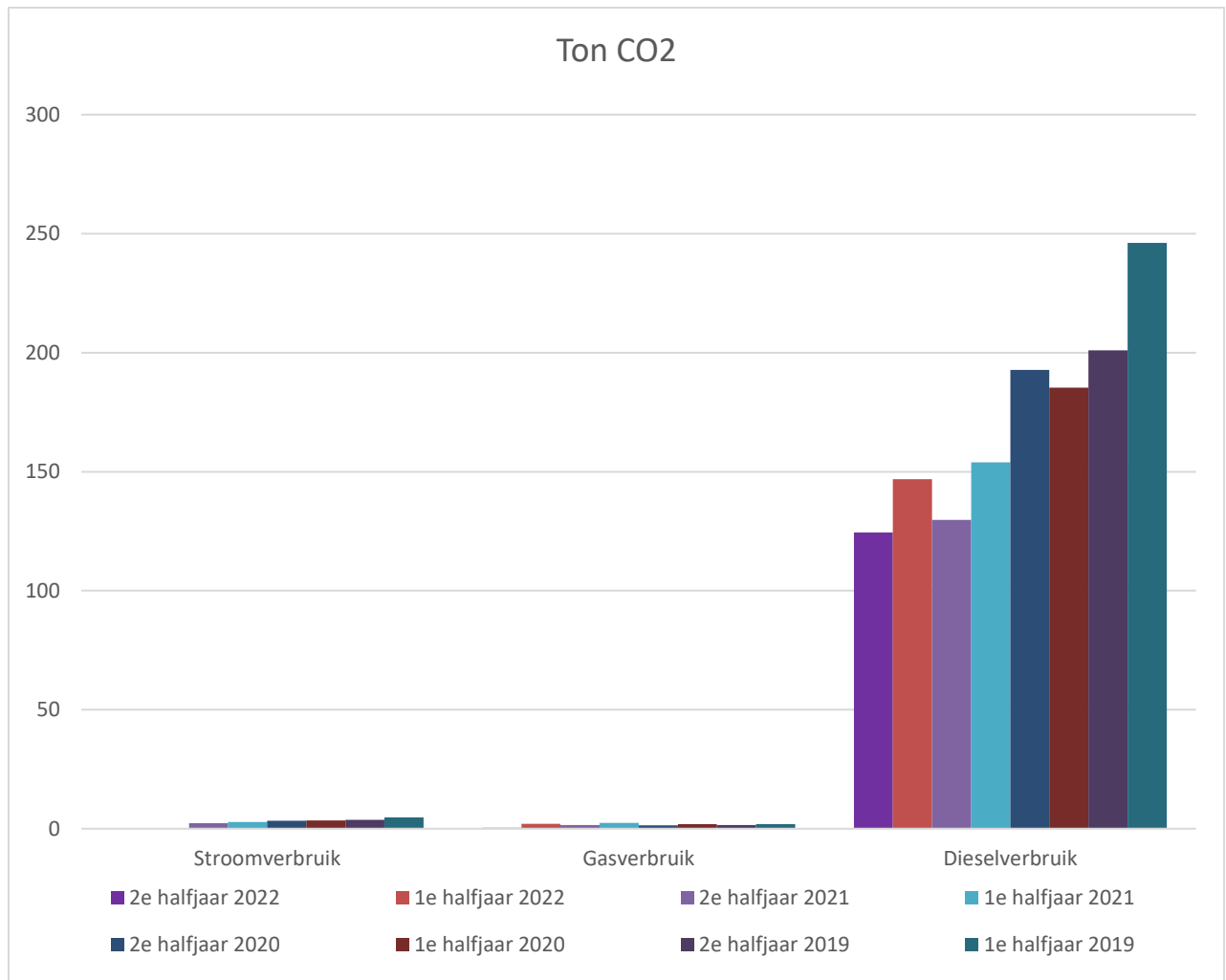
In de regelgeving van SKAO staat vermeld dat de emissiefactoren ondergebracht moeten worden op een aparte website (CO2emissiefactoren.nl) wat een initiatief is van Milieu Centraal, Stimular, SKAO , Connekt en Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

2. CO2 footprint

CO2 footprints worden per 6 maanden opgesteld in pas met het boekjaar. In deze evaluatie bespreken we de gegevens van de tweede helft van 2022. We zetten het tweede half jaar van 2022 af tegen totaal 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 en het eerste half jaar van 2022. Daarnaast hebben we het tweede halfjaar 2022 ook afgezet tegen de halfjaren van 2019, 2020, 2021 en het eerst halfjaar van 2022.

Figuur 1: Footprints 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 1e halfjaar 2022 en 2e halfjaar 2022

Figuur 2: Footprints 1^e halfjaar 2019, 2^e halfjaar 2019, 1^e halfjaar 2020, 2^e halfjaar 2020, 1^e halfjaar 2021, 2^e halfjaar 2021, 1^e halfjaar 2022 en 2^e halfjaar 2022

Evaluatie

De totale CO2 emissie is in het tweede halfjaar van 2022 ten opzichte van het eerste halfjaar 2022 gedaald van 148,89 ton CO2 naar 124,86 ton CO2. Uit figuur 2 blijkt dat het gasverbruik is afgenomen t.o.v. het eerste halfjaar 2022. Dit komt omdat we een hybride warmtepomp hebben aangeschaft. Het stroomgebruik is afgenomen t.o.v. de andere jaren, dit omdat er zonnepanelen zijn aangeschaft. Het diesilverbruik is in het tweede halfjaar 2022 iets afgenomen t.o.v. het tweede halfjaar 2021. Ook ten opzichte van de overige halfjaarlijkse cijfers is het diesilverbruik afgenomen. Op een project hebben we gewerkt met HVO100, hiervoor is in 2022 7883 liter geleverd waarvoor de emissiefactor 0,314 aanhouden mag worden. Het diesilverbruik is erg afhankelijk van de soort projecten die uitgevoerd worden. Wel wordt er sinds 2021 standaard Diesel Xtra green ingekocht. In 2022 is de emissiefactor van aardgas gewijzigd. Dit doordat er steeds meer gas wordt geïmporteerd en hierdoor de voor ketenemissie wijzigt. De emissiefactor van gas is gewijzigd van 1,884 kg CO2/m3 naar 2,085 kg CO2/m3 (WTW) in 2022.

3. Reductiedoelstellingen en evaluaties

Onderstaand de bepaalde reductiedoelstellingen. Per doelstelling worden deze geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd en/of aangepast.

1		Brandstofbesparing voertuigen	
Banden op de juiste spanning voor bedrijfsauto's, bedrijfsbussen, vrachtwagens, tractoren en overig materieel			
Termijn:	Kort (< 6 maanden)	Jaarlijks evalueren	
Verantwoordelijke:	Directie		
Uitvoerende:	Bestuurder		
Monitoren & bijsturing:	Iedere 6 maanden in een overleg en iedere 12 maanden een evaluatie in de directiebeoordeling in combinatie met ISO-9001/VCA**		
Huidige CO₂ uitstoot:	470,42 ton CO ₂	Totaal over 2017 van diesel	
Te verwachten CO₂ uitstoot:	446,90 ton CO ₂	Met deze maatregel verwachten een reductie te kunnen realiseren van 5%. Dit op basis van onderzoek naar huidige bandenspanning.	
Reductie scope 1:	5%/23,52 ton CO ₂		
Reductie totaal:	4,90 %	Op het totaal van 484,07 ton CO ₂ uitstoot levert deze maatregel een verwachte reductie op van 4,90%.	
Toelichting: Voor het uitvoeren van de maatregel zullen bandenspanningsmeters aan de medewerkers worden verstrekt en zal instructie worden gegeven over de werkwijze.			
Budget:	3 stuks bandenspanningsmeters á ± € 15,- 5 uur voor instructie opstellen, instructie geven en periodieke controle á € 40,- Totale kosten maatregel: € 245,-		

Bron: Klimaatplein.com

Evaluatie maart 2023

Afgelopen periode hebben we tijdens een bijeenkomst met alle medewerkers (14-10-2022) nogmaals het belang van HNR toegelicht voor zuiniger gebruik van machines en minder uitstoot, hierbij kwam het gebruik van bandenspanningsmeters ook terug. Verder hebben we het belang van het delen van informatie en oplossingen nogmaals herhaald. We zijn in 2021 overgegaan op Xtra Green Diesel 10, welke voor 90% bestaat uit fossiele diesel en voor 10% uit biodiesel FAME. In 2022 hebben we ook een project uitgevoerd met HVO100. Tevens worden er periodiek steekproeven genomen of de meters ook daadwerkelijk gebruikt worden. Tijdens deze steekproeven zijn er geen bijzonderheden geweest en waren de gecontroleerde banden op de juiste spanning.

2		Brandstofbesparing voertuigen	
		Motoren uit tijdens pauzes en wachttijden voor vrachtwagens, tractoren en graafmachines en overig materieel en toepassen Het Nieuwe Rijden (HNR) / Het Nieuwe Draaien (HND).	
Termijn:	Kort (< 12 maanden)	Uiterlijk: december 2023	
Verantwoordelijke:	Directie		
Uitvoerende:	Bestuurder		
Monitoren & bijsturing:	Iedere 6 maanden in het directie overleg en iedere 12 maanden een evaluatie in de directiebeoordeling in combinatie met ISO-9001/VCA**.		
Huidige CO₂ uitstoot:	470,42 ton CO ₂	Totaal over 2017 van diesel	
Te verwachten CO₂ uitstoot:	423,38 ton CO ₂	Met deze maatregel verwachten een reductie te kunnen realiseren van 10%. (zie onderstaande).	
Reductie scope 1:	10% / 47,042 ton CO ₂		
Reductie totaal:	9,72%	Op het totaal van 484,07 ton CO ₂ uitstoot levert deze maatregel een verwachte reductie op van 9,72%.	
<p>Toelichting: Middels instructie willen we aan de bestuurders en machinisten uitleg geven over deze nieuwe werkwijze. De 10% is afkomstig uit de verschillende geraadpleegde bronnen. Omdat wij dit onderwerp regelmatig terug laten komen tijdens de interne communicatie met medewerkers hebben we dit percentage t.o.v. de EMA 2021 verhoogd met 4%. Gezien de geraadpleegde bronnen kunnen we ervan uitgaan dat een reductie van 10% redelijk is.</p> <p>Instructie en vaardigheden over HNR aan chauffeurs middels een cursus onder de aandacht brengen. De machinisten instructie en vaardigheden over HND onder de aandacht brengen.</p> <p>N.B.: Aangezien er bij het toepassen van HNR en HND in de praktijk sprake is van gedragsverandering van de medewerkers, hebben we hier allereerst een onzekerheidsfactor aangehouden. Doordat we dit onderwerp regelmatig laten terugkomen in o.a. de communicatie hebben we een verwachte reductie van 10% aangehouden. De praktijk zal uitwijzen in hoeverre de principes van HNR en HND toegepast zullen worden door de medewerkers. Doordat we er al een tijdje aandacht aan besteden is de bewustwording van de medewerkers steeds beter, dit zorgt o.a. voor een hogere reductie.</p>			
Budget:	Cursus aan alle chauffeurs voor HNR, kosten geschat € 1.000,-/1.500,-. Cursus aan alle machinisten voor HND, kosten geschat € 1.000,-/1.500,-. Periodieke toolboxes/communicatie à €40,-		

Evaluatie maart 2023

In het 2e halfjaar 2020 hebben 7 werknemers de online cursus het nieuwe rijden

voor bedrijfsvoertuigen gevolgd. De komende periode zullen de machinisten de cursus HND aangeboden krijgen. De verwachting is dat dit eind 2023 aan bod zal komen. HNR is meerder malen herhaald tijdens een informeel overleg en toolboxen.

3		Brandstofbesparing voertuigen	
Vervanging vrachtwagens en grondverzetmaterieel door voertuigen met zuinigere motoren en eventueel alternatieve aandrijvingen (hybride, waterstof).			
Termijn:	lang (>12 maanden)	Uiterlijk: december 2028	
Verantwoordelijke:	Directie		
Uitvoerende:	Directie		
Monitoren & bijsturing:	Iedere 6 maanden in directie overleg en iedere 12 maanden een evaluatie in de directiebeoordeling in combinatie met ISO-9001/VCA**		
Huidige CO2 uitstoot:	470,42 ton CO2	Totaal over 2017 van diesel, conversiefactor 3230 g CO2 / liter diesel	
Te verwachten CO2 uitstoot:	329,29 ton CO2	De verwachting is dat door zuinigere motoren en een andere samenstelling van diesel en toepassing van alternatieve aandrijvingen over langere termijn een reductie van 30% te kunnen realiseren	
Reductie scope 1:	30% / 141,13 ton CO2		
Reductie totaal:	29,15%	Op het totaal van 484,07 ton CO2 uitstoot levert deze maatregel een verwachte reductie op van 29,15% over een periode van 2017 - 2028.	
Toelichting: De reductie zal vooral te halen zijn uit nieuwe technieken van machines (voorbeeld nieuwe kraan) en verfijning van de diesel door de brandstoffabrikanten. Voor het bedrijf is het zaak te investeren in nieuwe machines en auto's om daarmee een reductie te realiseren. Lange termijn maatregel omdat het een aanzienlijke investering betreft welke over jaren verdeeld zal gaan worden. Doordat er jaarlijks vervanging van materieel en auto's plaatsvindt hebben we de verwachte reductie gesteld op 30% (in 2028). Omdat diesel zorgt voor de meeste CO2 uitstoot bij ons, zal een verbetering hierin veel invloed hebben op de totale uitstoot CO2.			
Budget:	Hiervan is het mogelijk een schatting te maken op basis van afgelopen jaren en kijkend naar de toekomst. Een jaarlijks investeringsbedrag van € 150.000,- is reëel.		

Evaluatie maart 2023

Afgelopen periode (februari 2022) is een nieuwe bedrijfsauto aangeschaft. Eind augustus is er nog een zelfde bedrijfsauto aangeschaft ter vervanging van een

oude VW Caddy. In december is nog een nieuwe Ford Transit aangeschaft ter vervanging van de een oude Ford Transit. De nieuwe auto's beschikken over een euro 6 motor.

4		Groene stroom	
Overstappen op groene stroom voor kantoor en de projecten			
Termijn:	Kort (< 6 maanden)	Uiterlijk: december 2021	
Verantwoordelijke:	Directie		
Uitvoerende:	n.v.t.		
Monitoren & bijsturing:	Iedere 6 maanden in een management overleg en iedere 12 maanden een evaluatie in de directiebeoordeling in combinatie met ISO-9001/VCA**		
Huidige CO₂ uitstoot:	10,24 ton CO ₂	Totaal 2017, Conversiefactor grijze stroom is 649 grCO ₂ /kWh	
Te verwachten CO₂ uitstoot:	0,0 ton CO ₂	Conversiefactor groene stroom is 0 grCO ₂ /kWh	
Reductie scope 2:	100%	10,24 ton CO ₂ = 100% van 10,24 ton CO ₂ over het jaar 2017	
Reductie totaal:	2,12%	Totaal in 2017 was 484,07 ton CO ₂ een besparing van 10,24 ton CO ₂ = 2,1%	
<p>Toelichting: Berekening is gebaseerd op huidige emissie factor voor groene stroom op basis van WTW zoals gepubliceerd op co2emissiefactoren.nl.</p> <p>Momenteel wordt de keuze overwogen om over te gaan op zonnepanelen, waardoor de doelstelling overgaan op groene stroom hierdoor vervangen wordt.</p> <p>Het besluit hierover is in 2021 genomen, echter moeten de panelen nog worden aangebracht. Eind 2022 zullen het effect van de zonnepanelen kunnen zien op de footprint.</p>			
Budget:	4 uur administratief werk à € 160,-		
	Totale kosten maatregel ca. € 24.000,-		

Evaluatie

Er zijn 80 stuks zonnepanelen aangebracht, deze zijn in mei 2022 in gebruik genomen. Omdat er meer zonnepanelen zijn gelegd dan we zelf aan stroom benodigd hebben wordt er ook stroom terug geleverd. Dit zorgt ervoor dat er gesaldeerd kan worden en de uitstoot dus 0 is.

5		Gas verbruik verminderen	
Minder gasverbruik door hybride warmtepomp			
Termijn:	Kort (< 12 maanden)	Uiterlijk: december 2022	
Verantwoordelijke:	Directie		
Uitvoerende:	n.v.t.		
Monitoren & bijsturing:	Iedere 6 maanden in een management overleg en iedere 12 maanden een evaluatie in de directiebeoordeling in combinatie met ISO-9001/VCA**		
Huidige CO₂ uitstoot:	3,41 ton CO ₂	Totale uitstoot gas in 2017	
Te verwachten CO₂ uitstoot:	1,71 ton CO ₂		
Reductie scope 1:	50%	1,71 ton CO ₂ = 50% van 3,41 ton CO ₂ over het jaar 2017	
Reductie totaal:	0,35%	Totaal in 2017 was 484,07 ton CO ₂ een besparing van 1,71 ton CO ₂ = 2,1%	
<p>Toelichting: Berekening is gebaseerd op de verwachtingen van de leverancier en diverse toegepaste bronnen.</p> <p>Met een hybride warmtepomp heb je een flinke reductie op CO₂-uitstoot en is ook toepasbaar bij bestaande gebouwen (zonder deze perse extra te hoeven isoleren). Je bespaart ongeveer 50% aan gas en de warmtepomp werkt gewoon met je bestaande radiatoren/vloerverwarming. Bovendien gaat een hybride warmtepomp goed samen met andere energie besparende maatregelen zoals zonnepanelen. Met een hybride warmtepomp verbruik je weliswaar de helft minder gas maar je verbruikt wel wat meer elektriciteit. De combinatie hybride warmtepomp en zonnepanelen levert dan de verwachte besparing van 50% aan gas op.</p>			
Budget:	2 uur administratief werk à € 40,-		
	Totale kosten maatregel: € 4.600,- (excl. verrekenende subsidie)		

Evaluatie

In mei 2022 is de hybride warmtepomp in gebruik genomen. Met een hybride warmtepomp verbruik je weliswaar de helft minder gas maar je verbruikt wel wat meer elektriciteit. Omdat wij voldoende zonnepanelen hebben is dit geen probleem. Wel is de emissiefactor van gas omhoog gegaan waardoor de uitstoot iets gestegen is t.o.v. het 2e halfjaar 2021. Eind 2022 is het effect van de warmtepomp goed zichtbaar.

4. Projecten met gunningsvoordeel

Er is één project aangenomen waarvoor vooraf een tabel ingevuld moest worden waaruit de uitstoot berekend werd. Hier kon fictieve korting mee verkregen worden. Gezien wij ingeschreven hebben met HVO100 moest dit ook op het werk gebruikt worden. Bij de inschrijving van dit werk werd niet gevraagd naar een CO₂-prestatieladder certificaat.

5. Deelnames en initiatieven

In maart 2022 en december 2022 hebben we deelgenomen aan het sectorinitiatief "Sturen op CO₂" van Cumela.

6. Interne en externe communicatie

Externe communicatie vindt plaats middels publicatie van diverse gegevens op de website. Opdrachtgevers en onderaannemers wordt tijdens start/werk besprekingen gewezen op de beschikbare informatie. Intern hebben we afgelopen periode een toolbox gehouden voor onze medewerkers betreffende de footprint over het eerste halfjaar 2022 (via Veilig Vakwerk app). Daarnaast hebben we diverse onderwerpen en de noodzaak van het reduceren van CO₂ uitstoot/brandstofbesparing en het nieuwe rijden besproken in een toolbox van oktober 2022. Hierin is ook aandacht geschonken aan het periodiek controleren van de bandenspanning en het niet stationair laten draaien van machines.

7. Ontwikkelingen

Onder de werknemers is het "CO₂ bewustzijn" prima. Dit mede door de regelmatige informatie die wordt verstrekt vanuit de directie. Diesel Xtra Green is onze 'standaard' diesel geworden. Wel is in 2022 ook diesel geleverd zonder FAME, dit omdat onze leverancier op dat moment niet de juiste kwaliteit kon leveren. Ook hebben we voor één project HVO100 ingekocht. Het tweede halfjaar 2022 hebben we twee oudere auto's vervangen voor nieuwe met een euro 6 motor. Verwacht wordt dat eind 2022 het effect van de zonnepanelen en hybride warmtepomp terug gaan zien op de footprint.

8. Conclusie

Afgezien van de evaluaties van de doelstellingen bij deze de conclusie in het algemeen. Het bedrijf heeft de reductie van CO₂ emissie hoog op de agenda staan, er wordt veel aandacht aan besteed. Het realiseren van de beschreven doelstellingen is een continue proces. Er was een reductie in CO₂ emissie gesteld van 32,27% in 2028 ten opzichte van 2017. Hiervan is in 2021 reeds 43% gerealiseerd. Om ambitieus te blijven is de doelstelling bijgesteld naar 'een CO₂ reductie van 46,24% in 2028 ten opzichte van 2017 gerelateerd aan de omzet'. Vooral het terugdringen van het brandstofverbruik heeft hoge prioriteit, omdat dat van grote invloed is op onze CO₂ uitstoot. De ontwikkelingen van elektrisch materieel worden op de voet gevolgd, zodra daar nieuwe mogelijkheden voor zijn, zal men zeker bekijken of deze toe te passen zijn in het bedrijf. Komende

periode zullen we het effect van de zonnepanelen en de warmtepomp op de footprint gaan zien.